

Bác Hồ năm 1969

Vài chi tiết thú vị về

Hồ Chủ tịch

MINH CHI

MỘT BỨC KÝ HỌA CỦA BÁC HỒ

Quyển sách *Hochiminh, a life* (Hồ Chí Minh, Một cuộc đời) dày gần 700 trang của William J. Duiker đã cung cấp cho chúng ta nhiều tư liệu quý và chi tiết thú vị về cuộc đời của Bác Hồ. Một trong những chi tiết thú vị là bức họa đăng trên tờ *Paria* (Người cùng khổ) mà chủ bút kiêm họa sĩ trang trí không ai khác là Nguyễn Ái Quốc, tức Bác Hồ của chúng ta ngày nay. Vì ở cuối bức họa ở bên góc phải có các chữ NGUYỄN Á Q.

Bức họa vẽ một người Âu béo phì nằm dài trên một chiếc xe kéo do một

người Việt Nam gây gò kéo. Bức họa ghi lời người Âu ngồi trên xe:

“Hãy chạy nhanh lên. Hãy chứng tỏ lòng trung thành vì Thượng đế...”

Điều thú vị là khi gặp lại Bác năm 1946, khi Bác với tư cách là thượng khách của Chính phủ Pháp qua dự hội nghị Fontainebleau, danh họa Picasso đã kể lại cảm tưởng của ông đối với bức họa của Nguyễn Ái Quốc. Ông Vũ Đình Huỳnh, thư ký riêng của Bác có mặt trong cuộc gặp gỡ Hồ Chí Minh - Picasso đã thuật lại lời của danh họa Picasso như sau:

“Chỉ mấy nét vẽ này ta đã thấy một tư tưởng lớn, một tâm hồn lớn

tàng ẩn bên trong. Nếu như anh tiếp tục con đường hội họa thì cũng có thể là một danh họa. Nhưng hôm nay anh Nguyễn đã là Chủ tịch Hồ Chí Minh, tác giả tập tranh đi hàng đầu trong cuộc đấu tranh cho độc lập tự do của một dân tộc”.

Lời bình của Picasso tương xứng với lời bình của giáo sư William J. Duiker khi đánh giá cuộc đời của Hồ Chủ tịch trong cuốn sách trên:

“Không những ông Hồ là người sáng lập

Đảng và sau này là Chủ tịch nước, ông còn là chiến lược gia chủ yếu, và là biểu trưng của đất nước tạo ra cảm hứng mạnh mẽ nhất. Ông là một nhà tổ chức tài ba, đồng thời là còn là một nhà chiến lược khôn ngoan và một người lãnh đạo hấp dẫn. Con người Hồ Chí Minh, một nửa là Lenin, một nửa là Gandhi, và là sự kết hợp năng động của cả hai. Trong khi cuộc giải phóng dân tộc Việt Nam là một sự kiện tất yếu không thể tránh, siêu việt lên trên số phận của những con người

Bìa sách của William J. Duiker

cá biệt, nếu không có ông Hồ thì sự kiện đó sẽ có một cục diện rất khác, những hậu quả rất khác... Ông kết hợp được trong bản thân ông hai trong những lực lượng trung tâm của lịch sử Việt Nam hiện đại: hoài bão có được độc lập dân tộc và hoài bão có được công bằng xã hội - kinh tế. Vì rằng hai lực lượng đó vượt ngoài bờ cõi của quốc gia ông, cho nên ông Hồ có khả năng truyền đạt thông điệp của ông đến khắp các dân tộc thuộc địa trên thế giới, và đáp ứng yêu cầu của họ về một cuộc sống danh dự và tự do, thoát khỏi ách áp bức của chủ nghĩa đế quốc. Bất kể lời phán xét cuối cùng như thế nào đối với di sản của ông để lại cho dân tộc của mình, Hồ Chí Minh vẫn có vị trí trên tượng đài của các vị anh hùng cách mạng đã chiến đấu ngoan cường cho những người cùng khổ trên thế giới, giúp họ nói lên được tiếng nói đích thực của họ." (*Hochiminh, a life*, tr.577, Nxb Hyperion, New York).

VÌ SAO TÔI THEO CHỦ NGHĨA MÁC?

Trong cuốn sách trên, tác giả William J. Duiker còn đưa ra nhiều chi tiết khác. Một chi tiết thú vị là lời giải thích vì sao Bác theo chủ nghĩa Mác - Lênin mà không theo một chủ nghĩa nào khác, khi trả lời một câu hỏi của Charles Fenn, nhân viên OSS⁽¹⁾ vào năm 1945 trong những ngày đầu cuộc cách mạng Tháng Tám thành công (tr.572):

"Trước hết ông phải hiểu rằng giành được độc lập từ một cường quốc lớn như Pháp là một nhiệm vụ rất nặng nề, nó chỉ có thể thành công với một sự hỗ trợ nào đó từ bên ngoài, không nhất thiết là bằng vũ khí, mà còn là trong các lĩnh vực như là lời khuyên, các cuộc giao tiếp. Trên thực tế, người ta không thể giành được độc lập bằng cách ném bom, đàn áp... Đó là lối làm mà các nhà cách mạng trước đây thường mắc phải, người ta phải giành độc lập qua các khâu tổ chức, tuyên truyền, huấn luyện và kỷ luật. Người ta cũng cần một loạt những niềm tin, một Phúc âm, một sự phân tích thực tiễn, ông có thể nói một Kinh thánh. Chủ nghĩa Mác - Lênin cho tôi tất cả những bộ phận đó".

Rồi Fenn hỏi tại sao Hồ Chủ tịch lại không chọn chế độ dân chủ hay một chế độ chính trị nào khác thay vì hệ tư tưởng Mác - Lênin, có thể làm mất đi thiện chí của Hoa Kỳ, một xứ sở mà Hồ Chủ tịch thường ca ngợi. Bác Hồ trả lời là chỉ sau khi Bác đến Mạc Tư Khoa, Bác mới nhận được sự giúp đỡ thực tế. Trong các cường quốc chỉ có Liên Xô mới là người bạn thực sự của Việt Nam, mặc dù người bạn đó cũng không giàu có gì, cũng đang rất thiếu thốn. Những người bạn chân thật khác của Việt Nam là các dân tộc châu Á và châu Phi đang rên xiết dưới ách áp bức bóc lột của chủ nghĩa đế quốc. Trước Thế chiến

thứ nhất, Bác Hồ đã từng lao động trên các tàu biển đi lại nhiều nơi trên thế giới và Bác đã gặp những người bạn lao động châu Á, châu Phi, họ cũng đang chịu sự thống khổ do chủ nghĩa đế quốc gây ra, và rất thông cảm với nhân dân Việt Nam cùng chịu những nỗi thống khổ như vậy.

Kèm theo là bức thư bằng Anh ngữ Bác Hồ gửi cho Charles Fenn khi ông này đang ở miền Nam Trung Hoa. Bức thư cho biết Bác Hồ vốn có nhiều thiện cảm với nước Mỹ và có ý tưởng kêu gọi Mỹ ủng hộ cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc của Việt Nam. Sau đây là toàn văn bức thư Bác Hồ gửi cho hai ông Bernard và Fenn, nhân viên OSS dưới quyền của tướng Chenault:

"Hai ông Bernard và Fenn thân mến,

Tôi rất cảm ơn các ông đã sẵn sóc những người của chúng tôi. Tôi mong là họ sẽ học được những chuyên môn cần thiết cho cuộc đấu tranh chung của chúng ta chống bọn Nhật Bản.

Tôi hy vọng các ông sẽ sớm đến thăm chúng tôi ở đây, tại căn cứ địa của chúng tôi. Nó sẽ được mở rộng. Cho phép tôi gửi lời kính trọng đến tướng Chenault.

Những lời chúc tốt nhất từ người bạn chân thành

Mùng 5 tháng 5"

Cuối bức thư trên có một đoạn ngắn không viết tay mà đánh máy. Đoạn ấy như sau:

"Ông Fenn thân

mến,

Tôi cảm ơn ông nhiều về tình bạn tích cực của ông. Tôi sẽ cố gắng cử một người đến gặp ông. Nhờ chuyển lời chào của tôi đến các bạn của chúng ta. Tôi gửi ông lời chúc tụng thân mến nhất và Hồ Chí Minh mãi mãi là người bạn chân thành của ông."

Bức ký họa đăng trên tờ Paria (Người cùng khổ)

Chúng ta chú ý là Bác Hồ có một chữ ký vắn tắt khác với chữ ký sau này thường thấy của Bác, ghi rõ cả họ tên Hồ Chí Minh.

William J. Duiker là giáo sư môn Đông Á học tại trường Đại học bang Pennsylvania. Ông vốn là một quan chức ngoại giao từng công tác nhiều năm tại Việt Nam trước năm 1975. Ông là một chuyên gia về lịch sử Việt Nam hiện đại và Trung Hoa. Để viết cuốn sách này, ông đã ra công thu thập tư liệu hơn 30 năm và đi lại Việt Nam nhiều lần sau năm 1975. ■

CHÚ THÍCH:

(1) Office of Strategic Services - Cơ quan tình báo quân đội được thành lập trong Thế chiến thứ hai, tiền thân của Cục tình báo trung ương (CIA).